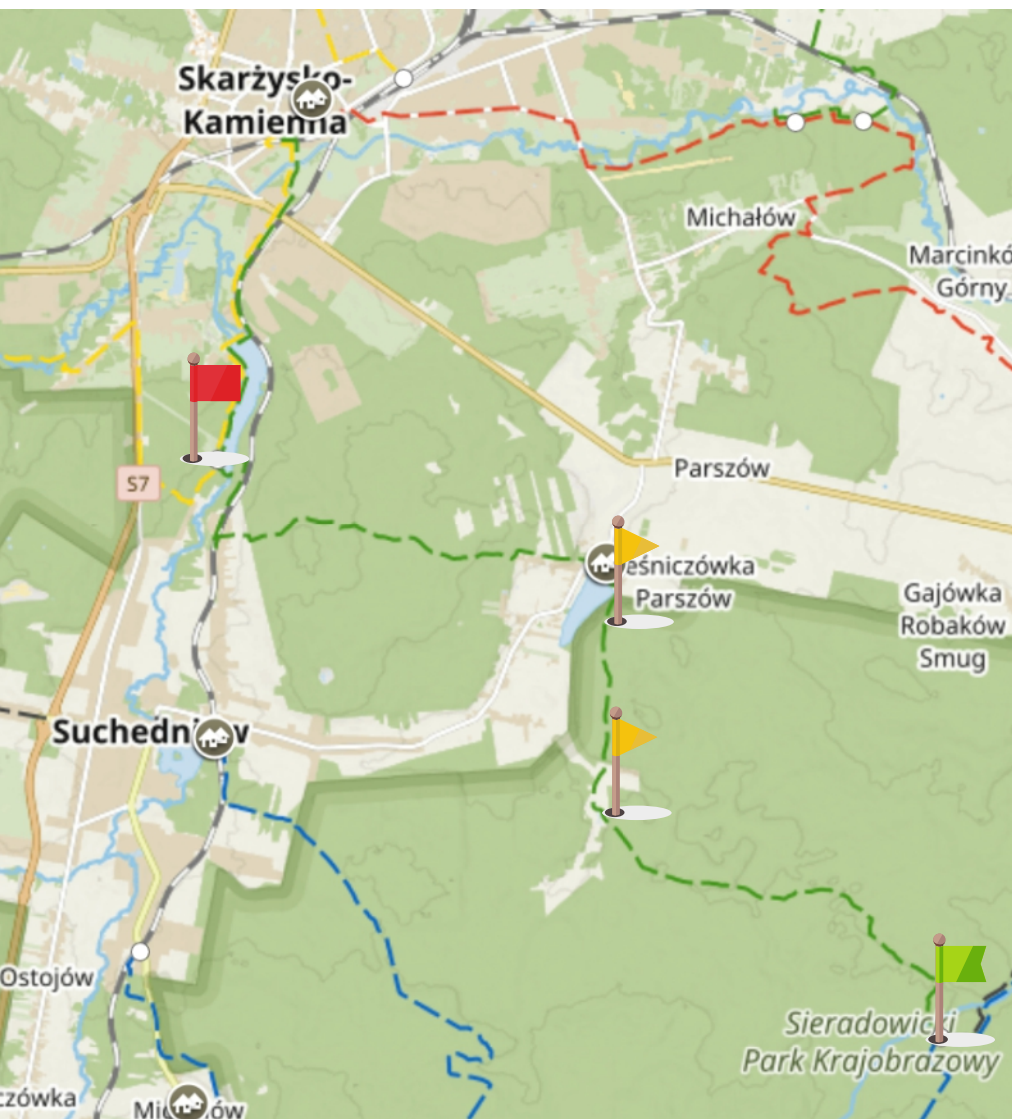

WYCIECZKA: Wykus – Mostki – Rejów

Dystans:
18 km

Oznaczenia szlaków:

Wędrówkę zaczynamy na **szlaku zielonym** w Rezerwacie Wykus, który prowadzi nas do Zalewu w Rejowie i wiedzie dalej do centrum Skarżyska – Kamiennej.

Ważne punkty na trasie:

START: Polana Wykus

Wędrówkę rozpoczynamy od uroczyska leśnego Wykus - polany świętokrzyskich partyzantów. Witają nas słowa: „Rezerwat Wykus miejsce uświęcone krwią poległych tu w 1943 roku partyzantów oddziału AK mjr Ponurego i mjr Nurta. Wchodzimy w strefę ciszy, powagi i zadumy”.

Historia tego miejsca już we wcześniejszych latach spłótła się z losami polskiego ruchu oporu. Podczas powstania styczniowego stacjonował tu i toczył walki oddział generała Langiewicza. W okresie II wojny światowej Wykus stał się bazą pierwszych partyzantów mjr Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, a później żołnierzy Zgrupowań Partyzanckich AK pod wodzą płk Jana Piwnika „Ponurego”. Wykus tętnił życiem obozowym – był miejscem szkoleń partyzantów, stąd oddziały Ponurego wyruszały na liczne akcje. Obozowisko przestało istnieć dla Zgrupowania po niemieckiej obtawie dnia 28 października 1943 roku.

W 1957 r. upamiętniając śmierć poległych, postawiono kapliczkę, w której wyrzeźbione zostały pseudonimy partyzantów. Do dziś Wykus jest miejscem spotkań środowiska Zgrupowań Armii Krajowej Ponury - Nurt, które przybliży postaci dowódców i żołnierzy.

Wykus to również leśny rezerwat przyrody utworzony w 1978 roku (64 ha) – przedmiotem ochrony są: fragment rzeki Lubianki; lasy i bory mieszane o cechach lasu naturalnego z udziałem sosny, jodły, dębu, świerka i grabu. Opuszczając polanę Wykus przecinamy rzekę Lubiankę – dopływ Kamiennej. Podobnie jak Świślina (na której zbudowana jest zaporą w Wiórach), bierze swój początek w okolicy rezerwatu Góra Sieradowska. Na Lubiance powstał zalew w Starachowicach. Znajdujemy się na terenie Sieradowickiego Parku Krajobrazowego zanurzeni w gęstwinie Lasów Siekierzyńskich.

Kaczka

Podążając zielonym szlakiem przez około 7,5 km docieramy do osady zwanej Kaczką, która położona jest nad rzeką Żarnówką. Kaczka jest przysiółkiem wsi Mostki, do której prowadzi nas zielony szlak. To urokliwe miejsce zatopione w lesie, otoczone stawami i oczkami wodnymi utworzonymi w sąsiedztwie Żarnówki. Żarnówka jest strugą o charakterze górskim, dopływem Kamiennej – znana też jako Kaczka lub Rudka. Na rzece znajduje się zbiornik zaporowy w Mostkach, do którego zmierzamy kontynuując wędrówkę.

Mostki

Po około 3 km wędrówki na północ od Kaczki las powoli zaczyna się przerzedzać a naszym oczom ukazuje się Zalew w Mostkach. Na trasie wędrówki znajduje się Biały Dworek z kapliczką Floriana oraz pozostałości Zakładów Wielkopieczowych – miejsca te opowiadają o przeszłości wsi Mostki. Pierwsze zapisane informacje o miejscowości

Biały Dworek w Mostkach
siedziba Wiejskiego Domu Kultury

Mostki pochodzą z około 1550 roku. Istniała tu już wówczas “kuźnica” funkcjonująca prawdopodobnie nieprzerwanie aż do roku 1748 kiedy to rozpoczęto budowę wielkiego pieca w Mostkach, nad rzeką Kaczką, z inicjatywy biskupa krakowskiego. Wielki piec w Mostkach jak większość zakładów wielkopiecowych nad Kamienną pracował do roku 1903 osiągając maksymalną produkcję w roku 1893 - 2.900 ton surówki. Tu w czasach obu powstań (listopadowego i styczniowego) wyrabiano broń, odlewano działa, kule, kuto kosy, szable.

Wielki piec w Mostkach uznany został za zabytek sztuki inżynierskiej już w okresie międzywojennym. Rozebrany na polecenie Niemców przez miejscową ludność przestał istnieć w roku 1942 roku. Aktualnie pozostałości fundamentów wielkiego pieca oraz obiektów towarzyszących znajdują się pod warstwą ziemi i nie są dostępne dla turystów. Z urządzeń hydrotechnicznych zachowała się ziemna zapora czołowa i jaz piętrząco-ulgowy.

Zalew pełniący w przeszłości funkcję źródła energii jest dziś rajem dla wędkarzy i miejscem rekreacji o każdej porze roku. Woda zbiornika należy do jednej z najczystszych w regionie - latem działa strzeżone kąpielisko z zapleczem gastronomicznym, zimą można przyłączyć się do grupy Morsjanów.

Tak jak dawniej nad zakładem wielkopiecowym, tak dziś nad jego pozostałościami i zalewem góruje pięknie położony budynek administracji wielkiego pieca znany jako Biały Dworek. Był on również jednym z obiektów działającej w latach 1816 – 1826 (a powstałej w Kielcach - dzięki staraniom Stanisława Staszica) pierwszej polskiej wyższej szkoły technicznej pod nazwą „Szkoła Akademiczno-Górnicza”. Mottem akademii były słowa: „Zawsze takie rzeczypospolite będą, jakie ich młodzieży chowanie”. Szkoła wykształciła „wielu świątłych i zacnych inżynierów...”. Obecnie zabytkowy dworek pełni rolę Wiejskiego Domu Kultury, Gościńca i Bazy Aktywności Lokalnej w Mostkach.

Opuszczając Mostki kierujemy się na zachód. Ponownie zanurzamy się w leśnej gęstwinie, która otacza nas przez

kolejne 5 km, po czym docieramy do stacji kolejowej Suchedniów Północ. W tym miejscu zmienia się kierunek naszej wędrówki – przez kolejne 4 km kierujemy się na północ równoległe do torów kolejowych aż do Zalewu Rejów.

Zalew Rejów

Podążając zielonym szlakiem, docieramy do południowego brzegu Zalewu Rejów.

Zanim powstał tu zbiornik wodny o powierzchni około 30 ha (na początku XIX wieku), woda na rzece Kamionce była spiętrzana na różne sposoby i na różne potrzeby. W XII wieku na terytorium tym funkcjonowała osada Żyrcin – jej mieszkańcy piętrzyli wody na potrzeby łowieckie (chętnie polowano na bobry). W kolejnych wiekach teren ten przeszedł w ręce Opactwa w Wąchocku – na rzece wybudowano tamę a w jej pobliżu piec hutniczy. W pierwszej połowie XX wieku nastąpiła odbudowa wielkiego pieca wg projektów Wysockiego i Lempego na zlecenie Banku Polskiego. Był to jeden z wielu ośrodków hutniczych skupionych w ramach Staropolskiego Okręgu Przemysłowego.

I wojna światowa nie oszczędziła Zalewu Rejów – zbiornik wraz z tamą uległ zniszczeniu w toku działań wojennych. Po zakończeniu walk w okresie międzywojennym zalew został odbudowany. W 1939 roku zbiornik został ponownie zniszczony. Po II wojnie światowej Rejów został odbudowany przez Zakład Metalowy MESKO w celu zabezpieczenia dostępu do wody na potrzeby procesów produkcyjnych. Aktualnie zbiornik pełni funkcje rekreacyjne i sportowe.

Kontynuując wędrówkę zielonym szlakiem na północ od Zalewu Rejów dotrzemy do centrum Skarżyska – Kamiennej. Po drodze zobaczymy m.in. Muzeum Orła Białego, pozostałości Wielkiego Pieca, zabudowania Kolonii Robotniczej – to tematy na kolejne wyprawy śladami przeszłości Skarżyska.